

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr. 1/2

INSERTIUNILE
se primesc la admisi-
străție.

Mulțumite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fil
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

† Ioan Micu Moldovanu. (1833—1915.)

De Al. Clura.

Azi dimineață, în ziua sfintei Mării, dangătul clopotelor Catedralei ne-a anunțat pierderea ireparabilă, ce a îndurat-o biserica și neamul nostru românesc prin trecerea la cele eterne a marelui binefăcător al neamului, părintele canonic-prepozit *Ioan Micu Moldovanu*. Un lung șir de drapele negre fâlfăie pe institutele noastre începând cu tipografia seminarială, toată fațada institutelor din piață, inclusive Catedrala.

Intr'o clipă îți dai seama, că răposatul a muncit peste jumătate de veac, la înflorirea acestor institute, iar la sfârșitul vieții și-a lăsat toată agonisirea unei vieți de patriarh, tot pentru sprijinirea lor, și a odraslelor, cari se adăpostesc între zidurile lor.

Moartea lui nu este o surpriză, căci vârsta fericită, la care a ajuns, precum și boala grea, ce-l țintuise la pat de vreme îndelungată, ne pregătiseră pentru desnodământul inevitabil.

E totuș dureroasă și zguduitoare această pierdere, când ne dăm seama de golul ce rămâne în urma acestei mărețe umbre a trecutului, a cărui activitate rodnică și binecuvântată, își va arunca razele ei luminoase — prin fundațiunea culturală de *un milion* coroane — departe în viitorul neamului nostru.

Odraslă de țaran, de pe Valea Arieșului,

ajunge la școlile mari din Blaj, unde ca elev iubit al marelui Cipariu, e remarcat printre elevii cei mai de frunte. Ajunge de tânăr profesor la institutele din Blaj, rămânând și pentru mai departe elev al lui Cipariu, căruia i-a fost mâna dreaptă în activitatea lui filologică, istorică și literară. I. M. Moldovanu, se distinge încă de la începutul carierei sale profesionale, prin articole istorice și prin polemice agere, scrise cu multă vervă.

În afară de articolele lui publicate în „Arhivul” lui Cipariu; în afară de broșurile de conținut istoric, a redactat mai multe manuale de școală, urmărind cu deosebit interes, toată producția noastră literară-științifică până în zilele din urmă ale suferinței și ale boalei.

Dar care ram al vieții noastre publice n'a fost îmbrățișat de activitatea lui multilaterală?

Spiritul lui de cruțare, l'a împrietenit în curând cu viața financiară, încă pe vremea începuturilor „Albinei”. El a întemeiat „Patria” din Blaj; el a patronat și sprijinit alte multe instituții și întreprinderi românești financiare, până la acele ajutoare bănești, ce le-a dat cu mână largă clasei noastre de mijloc: meseriașilor.

Cine ar putea să înșire apoi atâtea zeci și zeci de mii coroane, pe cari întru iericire adormitul le-a împărțit tinerimei noastre unversitare! Erau de ajuns câteva rânduri rugătoare ale cutărui student necunoscut, și ajutorul cerut sosia numai decât. În scrisorile aceste se atrăgea atențiunea celui ajutat cu parale, ca la timpul său, când va ajunge într'o situație corăspunzătoare, să-și aducă aminte de vremea când era student și se lupta cu mizeria; — și să restituie donatorului su-

ma, ori s'o dea el singur, tot spre scopuri de binefacere.

Activitatea lui de sftetic bisericesc, — încă din 1879 când a fost ales în capitolu — este, de asemeni de o valoare netăgăduită. N'a fost o chestiune, cât de cât mai importantă a vieții noastre bisericești-școlare, în care el să nu-și fi spus cuvântul hotărâtor. Cunoștea personal pe toți preoții noștri mai bătrâni, cărora le fusese dascăl pe vremuri; și nu era chestiune cât de neînsemnată chiar în parohiile noastre, căreia să nu-i li făcut loc în memoria lui extraordinar de ageră.

Coroana acestei vieți binecuvântate a pus'o decedatul, cu un an înainte de moarte, când în 15 Octomvrie 1914 și-a transpus toată averea Capitulului din Blaj, întemeiând „Fundațiunea culturală și de binețacere I. M. Moldovanu”, în valoare de aproape *un milion* coroane.

E cea mai strălucită încununare a unei vieți de muncă neîntreruptă; cel mai frumos gest, pe care era indicat să-l facă un om, care toată viața lui și-a jertfit'o pentru alții.

Generația de acum îl cunoaștem din activitatea lui multilaterală, a cărei energie nu a slăbit decât în anul din urmă, când boala și bătrânețea l'au doborât la pat; cele viitoare îl vor cunoaște din istoria neamului nostru, unde i se rezervă pagini de onoare — și din stipendiile lui, cari și peste sute de ani se vor împărți cu mână largă, celor dornici de lumină și progres.

În fața sicriului lui Ioan Micu Moldovanu ne simțim așa de neputincioși, ca să ne exprimăm recunoștința după vrednicie.

Un neam sărac ca al nostru nu-și poate

Psalm.

Stăpâne, astăzi, fără să vreau, din întâmplare,
Am dat la mine 'n brazdă de-o 'ntârziată floare
Și, cum dacă-aș lăsa-o s'ar vestel depin,
Vin în spre tine iarăș cu gândul să ț-o 'nchin.

Aș vrea să-ți aduc poate o jertfă mai bogată
Decât o floare — aproape lipsită de viață,
Și 'n candeli adunate ca strugurii 'n ciorchin
Să-ți ard miresme grele și tainice de crin
Și fructe a căror carne puternică și plină
Să strălucească în vase zidite din lumină
Și 'n gloriile adunate de păcătosu-mi lut.

Văd însă cu durere că 'ntregul meu avut
Abla găsi 'n cuprinsu-mi o floare să-ți aducă
Și, dacă vei lăsa-o, și asta se usucă
Și piere ca o tristă zădărnice 'n vânt;
Prinosul meu e, însă, mai mult ca un cuvânt
Și, pentru că se 'nalță purces din gânduri bune,
Primește măcar gândul cel bun să te 'ncunune.

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

La mine, ca și-alurea, sunt vipere, sunt șerpi,
Sunt fiare și sunt arborii înfloritori sau sterpi,
Dar ca și alurea pasări cu cântece, prin flamura
De frunzătură saltă cu niște note 'n ramuri
Și, dacă în săracul și tristul meu pământ,
Sunt mai puține, poate, nu 'nseamnă că nu sunt.

Voiața ta, stăpână pe 'ntregul rău și bine,
Atât a vrut, se vede, să hărăzească 'n mine,
Iar eu nu-ți aduc astăzi mai mult căci n'am găsit.
Pământul meu e numai un petec de granit
Sărăcăcios și negru ca floarea de rugină;
Pe el, doar ici și colo, cresc arborii de rășină
Cu corzile brăzdate adânc de par'că-au plâns;
Din lacrima lor bine — mrositoare — am strâns
Cât am putut cu gândul ca să jertfesc o floare
Găsită astăzi, fără să vreau, din întâmplare.

N. DAVIDESCU.

Țarigradul.

Lupta dintre cei dintâi sultani ai Turcilor și Grecii.

Dupăce califii din Bagdad (1258) și sultanii din Iconium au decăzut, s'au ridicat Turcii otomani. Locuind la răsărit de muntele Olimp, în valea Sangarius, s'au întins repede în paguba Grecilor. În anul 1326 căpetenia lor Orkan luă Brusa, făcându-o scaunul împărăției. Apoi împresură Nikia. Cantacuzino vrea să o scape dar este bătut la Pelecanon, și scaunul împărătesc de altădată al Paleologilor se face cetate turcească în anul (1330) numindu-se *Isnik*.

Turcii dau năvală în curând în Europa și pradă Thrakia. Împărății Țarigradului făcură chiar greșala să-i cheme în ajutor împotriva puternicului țar Dușan al Sârbilor. Cantacuzino chiar se și înruște cu ei dând pe fata sa sultanului Orkan în 1346...

Murad I luă Adrianopolul făcându-l scaunul împărăției sale și se mută în Europa. Filipopoli este de asemenea luat. Ioan Paleologu îi plătea bir și-l ajută în luptele din Anadoli. Turcii pun mâna pe Salonic, dar nu l-au putut păstra. Prin biruința dela Cosovo, din (1389) Murat desființează împărăția sârbă. Grecii nu mai aveau decât unele ținuturi. Împărăția lor se alcătua dintr'un mic triunghi așezat între marea Propontidei și Marea-Neagră, din Tesalonic, din des-

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2, 2 coroane

nici odată manifesta recunoștința de așa, ca ea să fie proporționată cu meritele adevăraților ei oameni mari. „Asociațiunea” noastră i-a oferit scaunul de onoare al prezidenției după moartea regretatului George Barițiu; „Academia Română” l'a ales între membrii ei nemuritori, iar sinodul electoral al bisericii noastre românești unite cu Roma, l'a ales, în 1893, în locul al doilea, între candidații la scaunul vacant de metropolit, ca să se adeverească față de acest mare fiu al neamului nostru, — în mod invers — zicala populară: „dela opincă — până la vlădică!”

De acum el trece cu totul în domeniul istoriei, căreia îi aparține și în viață.

Osemintele lui se vor odihni în cimitirul bisericii noastre parohiale, alături de alte umbre mărețe ale trecutului: mitropolitul Șulțiu, Axentie Severu, prietenul lui, Timotei Cipariu, dascălul și tovarășul lui de muncă.

Binecuvântată să fie pomenirea lui de binefăcător al neamului!

Blaș, 21 Sept.

Ajurnarea dumei.

Arad, 23 Sept.

Colosul muscălesc se clatină. Cadavre zeci de mii jalonează negrele etape, prin cari a trecut acest fioros uriaș dela începutul sângerosului războiu până acuma, când biciuit de spaimă însuș țarul tuturor Rușilor a luat conducerea supremă a oștilor sale, cari se luptă împinse de goanțele mitralierelor proprii și se predau contrarilor cu sutele de mii, rușinea istoriei.

Se părea un moment că sguuirea armatelor rusești, din luna Maiu, avuse norocul să trezească din letargia mortală colosul dela nord și să imprăștie atmosfera mohorâtă ce apasă asupra nefericitelor milioane de suflete ale împărăției aproape fără margini a lui Petru cel Mare. Sub povara înfricoșatelor dezastre, de cari au fost lovite armatele rusești, țarul a convocat la ședințe pseudo-parlamentul rusesc, duma, această umbră de constituționalism în împărăția cnutului. Vorbi-

țile lui Sassonov și ale lui Goremkin au aparența unor discursuri parlamentare și țarul însuș declară, că prin mijlocirea dumei a voit să audă glasul pământului muscălesc în ceasul primejdiei supreme.

Organele de publicitate rusești cântau osanele spiritului patriotic, de care a dat dovadă duma și sperau o regenerare a imperiului prin munca ferventă a comisiilor, pe cari duma le trimise pentru organizarea sistematică a industriei pământene și pentru îndrumarea tuturor forțelor țării spre apărarea imperiului și izgonirea contrarilor.

Se părea un moment, că țarul Nicolae II a înțeles duhul vremilor și a luat eroica hotărâre să dea libertatea constituțională împărăției sale bine știind, că mare este puterea brațelor, dar mai mare este aceea a sufletelor. Se părea un moment, că vom fi martorii celor mai mari prefaceri istorice în vasta împărăție muscălescă și nu era puțină îngrijorarea noastră, că acel colos dela nord renăscându-se prin libertate va spulbera nădejdiile noastre în apropiata isbândă desăvârșită a armatelor aliate.

Se părea un moment.

Dar norocul nostru și nenorocul milioanei cari tânjesc în cea mai neagră sclăvie repede a alungat fantoma libertății de pe orizontul rusesc. Cu prăbușirea lui Nicolae Nicolaevici nu s'a prăbușit totodată și moscovitismul, cum se credea, ci în momentul fatal țarul a dat din nou ascultare acelor șoapte ale nopții, cari îl îngroziau cu năluca revoluției masselor pentru cazul, când ar lăsa cât de puțin frânele autocratismului de veacuri.

Așa zorile constituționalismului rusesc au dispărut fără a lăsa să urmeze căldura unei noi vieți pe pământul rusesc și din subsolul societății țariste se aud sombru gemetele disperării mute. Țarul Nicolae II a ajurnat duma fără a-i spune un cuvânt de îmbărbătare, fără motiv, fără bun rămas. Sufletele rusești, cari simțesc cu durere primejdia împărăției, se zbat zadarnic în grijele zilelor de mâne. Nu se aud însă gemetele lor la tronul de fildeș al țarilor, ci mai vărtos duhul sclăviei își afirmă puterea.

Pressa franceză și cea engleză se află

față de nouile stări de lucruri din Rusia într'o situațiune foarte dificilă. Nu le vine la socoteală ziarelor franceze, engleze și italiene să critice dispozițiile autocrate ale țarului, vechea lor speranță întru biruință, dar răceala și în mare parte muțenia lor învederează amărăciunea. Pretutindeni în țările împărțite înțelegeri toți factorii constituționali sunt în plină activitate și în toate țările se afirmă cele mai vii nizuinți de a concorda opinia obștei cu interesele militare ale războiului, numai în Rusia s'a crezut de cuvântă a persista în disprețul acelora, cari cu brațele și avutul lor ar fi chemați să aducă împărăției învingerea.

Priviți cu băgare de seamă la ceea ce se petrece pe câmpiile îmbibate de sânge ale îngrozitoarelor lupte și aveți să vă convingeți că și până acum mai vitejește s'au luptat și victoriile cele mai strălucite le-au reperțat oștirile compuse din bărbați, cari acasă la dâșii își știu asigurată libertatea națională și simțesc, că orice înfrângere a statului lor se repercutează asupra fericirii lor proprii și a celor isbiți de dâșii.

Oricâte ar fi, nu vor putea să învingă armatele rusești, căci lipsește duhul libertății din mijlocul lor. Războiul acesta mondial va confirma cu desăvârșire marele adevăr, că puterea brațelor crește în proporție directă cu măsura libertății sufletești, iar cârmuitorii statelor și neamurilor vor trebui să tragă din aceste învățături concluziile firești asigurând tuturor popoarelor libertatea națională și prin aceasta creiând siguranța invincibilă a statelor.

„Momentul favorabil al României.”

Declarațiile dlui Nicu Filipescu. — Constatările organului oficial al guvernului român.

Un redactor al ziarului „Adevărul” a avut un interview cu d. Nicu Filipescu, șeful partidului conservator. Cu acest prilej d. N. Filipescu a făcut următoarele declarații:

— Se împlinește anul de când cu ocazia sosirei dv. în capitală se făcuse o mișcare în favoarea intrării în acțiune a României. Ne-ați putea spune — a întrebat corespondentul numitului ziar pe d. Filipescu — ce păreri vă sugerează cele de atunci și cele de azi?

— Acum un an se făceau în contra noastră tranșee la Budapesta; acum facem noi pentru apărarea noastră la Predeal. Puteți măsura drumul parcurs.

— Dar dacă era ocazie așa de bună atunci, pentru ce n'ați împins lucrurile mai departe?

— Pentru un motiv foarte decisiv. Aveam făgăduiala în ziua de 2 Septembrie 1914 că, până în douăsprezece zile armata va trece Carpații. Cred că nu fac nici un rău, ba chiar că fac un serviciu guvernului, spunând aceasta căci el poate primi mulțumiri dela Germania și dela Austro-Ungaria pentru măiestria cu care am fost păcălit.

— Ați vorbit de ieri. Nu voiți să vorbiți și de azi?

— Ieri am fost eu păcălitul. Azi e d. Brătianu păcălitul.

— Dar ce credeți că e de făcut?

— Să așteptăm. De sigur că ocazie ca cea de acum un an de a câștiga un titlu neperitor la recunoștința Europei și aceasta cu minimum de riscuri, n'o s'o mai avem. O astfel de ocazie e pierdută pentru totdeauna.

Totuş sper că vom avea împrejurări destul de prielnice.

— Dar dacă Serbia e atacată?

— Atunci fără s'o doresc, dar din datorie, ca să nu fim asfixiați, trebuie să intervenim.

Și fiindcă trebuie să intervenim, trebuie s'o spunem sus și tare — și opoziția va da brânci pe această chestiune — am credința că față de hotărârea nestrămutată a României, ofensiva contra Serbiei nu se va mai produce.

D. Caselli.

potatul Misitrei sau al Spartei și din unele ostroave din Arhipelag.

Sultanul Bajazid în anul 1397 impresoară Tarigradul și cere dărîmarea zidurilor. Nu-i poate lua căci este bătut la Angora în 1402 de către hanul Tătarilor Timurleg. Grecii alungă din Tarigrad pe Turci și dărîmă gîmnia lor. Murad II în anul 1423 impresoară cetatea cu 50.000 de ostași; la 24 August dă chiar o năvală prin poarta Sf. Roman azi Top-Kapu, dar de geaba. În 1430 pune însă mâna pe Salonic.

Pe vremea lui Constantin XI Dragasis (1450) și a lui Mohamed al II-lea (1451) a început marea luptă între Grecii și Turcii. Această luptă s'a isprăvit prin cucerirea cetății la 29 Maiu 1453 de către Mohamed al II-lea.

Amănuntele acestei mari întâmplări sunt foarte bine cunoscute. Mohamed al II-lea, pe care marele vizir Halil pașa, foarte bine voitor Grecilor, l-a întors de multe ori dela gândul cuceririi cetății, se certă în 1451 cu Grecii. Incepu să clădească pe Bosfor, pe locul numit Asomata o cetățuie, Bogaz-Kesen, azi Rumeli-Hisar, prin care voia să stăpânească strâmtoarea. După ce a fost isprăvită a început să puie grele dări corăbiilor cari treceau prin strâmtoare.

În luna lui Septembrie din anul 1452, Mohamed cu 50.000 de oameni, face o recunoaștere a Tarigradului.

Dar Constantin al XI-lea pregătise cât putuse mai bine cetatea. Aduse de-ale mîncării, primi fugarii și în iarna anului 1452—1453 în-

țări cetatea. Genova și Veneția nu i-au putut da mare ajutor. Papa Nicolae I cerea în schimb ajutorului său unirea celor două biserici. În Noemvrie 1452 Constantin s'a supus și cardinalul Isidor, episcopul din Sabino, trimisul Papei, soși la Tarigrad iar la 12 Decembrie a slujit liturghia, după felul bisericii catolice romane, la Sf. Sofia, de față fiind curtea, senatul și clerul cel mare. Norodul îndemnat de călugări ortodoxi a început să strige atunci că mai bine voeste să fie supus turbanului decât tiariei păpistăsești. Ajutorul făgăduit de către Papa a sosit prea târziu. Constantin al XI-lea n'a putut să se bizue decât pe ostașii ce-i avea cu sine și pe locuitorii italieni din Tarigrad.

Venețienii din cetate cu căpetenia lor Girolamo Minotto i-au pus la îndemână cinci corăbii mari. Ghinovezii din Pera s'au armat, iar cei din ostrovul Hios i-au trimis 700 de oameni și 2 corăbii cu căpetenia Ioan Gulierno Longo Gustiniani și un meșter, inginerul I. Grant. În schimb Grecii din Pera s'au înțeles cu Turcii. Pe la începutul anului 1453 împăratul Constantin al XI-lea avea cu dâșul vre-o 9000 de oameni din cari trei mii italieni și 26 de corăbii din cari 10 grecești. Cu acest mic ajutor trebuia să apere 20 de kilometri de întăriri.

Contratele „Viitorul” ocupându-se cu afirmarea unora că momentul favorabil ce l'a avut România în Septembrie anul trecut, de a intra în

războiu — nu se va întoarce niciodată — face următoarele constatări categorice:

„Momentul” acesta „favorabil” a făcut în toamna și iarna trecută obiectul unor lungi debateri, când se inventau cel puțin odată pe săptămână cunoscutele „fapte noi”, cari serveau drept pretext partizanilor de atunci ai unei acțiuni imediate a României.

Din fiecare succes de arme al unora sau din insuccesul altora, se trăgeau cu multă grabă concluziuni în favoarea intrării noastre în acțiune. Nu s'au tras, însă, niciodată concluziuni din interesele noastre cele mari, cari ar trebui să preocupe cu mult mai mult Românii din toate categoriile, decât rezultatul operațiilor cutărui sau cutărui general străin; — iar dacă ar fi fost să se îndrumeze politica externă a României după barometrul străzilor ori după antipatiile sau simpatiile unora și altora, am fi mers desigur la o aventură, pe care desfășurarea evenimentelor nu a făcut decât s'o confirme cu prisosință.

Noi am spus-o atunci și o repetăm astăzi că schimbarea atitudinii noastre oficiale de stat, intră în căderea altor factori, cari au s'o cântărească, inspirându-se numai și numai din propriile noastre interese de azi și de mâine.

Pe deoparte se pretinde că România a pierdut momentul favorabil și pe de altă parte, odată cu această pretenție gratuită, se cere cu multă grabă intrarea noastră în acțiune. Și atunci ne întrebăm: dacă în adevăr am „pierdut momentul”, pentru ce se mai cere într-o asemenea situație intrarea noastră în acțiune alături de unul sau celălalt grup de puteri beligerante?

De aceea, în ceace privește discuțiunea în jurul „momentului favorabil”, ea se va face cu temei numai în ora socotelilor tuturor. Atunci se va vedea, cu dovada actelor oficiale, în lumina mare a zilei, întreaga îndrumare a politicii noastre externe în tot cursul crizei internaționale.”

Bulgaria pentru egemonie în Balcani.

Politica „țarului” Bulgarilor.

Arad, 23 Sept.

„L'Indépendance Roumaine” în nrul din 17 Sept. reproduce din „Messager d'Athènes” un articol-comentariu al unei cărți valoroase „Bulgaria și pretențiile sale” scrisă de un anume Veritas. Se fac destăinuri de mare importanță actuală căci se dau înălțuri vălurile cari acopereau această politică bulgară pentru egemonie în Balcani, politica „țarului” Ferdinand al Bulgarilor. Se explică astfel și eșecurile demersurilor la Sofia, făcute în atâtea rânduri de împătrita înțelegere. Astăzi când armatele imperiilor centrale au reluat ostilitățile pe frontul dunărean, evident Bulgarii consideră sosit momentul pentru împlinirea visurilor de egemonie atașându-se celor ce vor trece Dunărea. Traducem:

Egemonia în Balcani, nu importă calea, nu importă mijlocul, nu importă alianța; acesta este vechiul program pe care Bulgaria voia să-l realizeze în întâiul războiu balcanic și la care n'a renunțat după al doilea; această idee scumpă regelui Ferdinand și miniștrilor săi formează titlul unui volum care a apărut în Serbia sub titlul „Bulgaria de astăzi și pretențiile sale”. Autorul care semnează simplu „Veritas”, nu este întâiul venit. Acesta este un om conștiințos, și caută documentele totdeauna în Bulgaria. Declarația oamenilor politici bulgari, în Sobranie și presă, documentele diplomatice bulgare și rusești, aceste sunt bazele acestei cărți.

O mare parte a cărții este consacrată unei priviri retrospective asupra originelor războiului interbalcanic din 1913; chestiune deosebit de interesantă în acest moment. Căci diplomația Ententei năzuiește într'adevăr să apropie pe cei desmembrați prin acest războiu, și în ce chip? Infundând gura lărmuitorilor cu o plăcintă, zice un ziar englez. Dând toată satisfacția aceluia asupra cărora numai cade toată responsabilitatea războiului interbalcanic. Stăruind a crede că Bulgarii sunt victimele. „Este mai ușor cu mult să aduci la un sentiment de justetă, sentimentul îndepărtat dela unii din cauza rățăcirii în cari i-au împins dușmanii noștri, decât să convingi pe spolițați să se resemneze nedreptății” — declară pompos un ziar francez.

Spolițații! Ei s'au calificat reciproc de criminali nebuni în plin parlament, și d. Gheșoff, președintele consiliului în decursul întâiului războiu, a denunțat pe autorii nebuniei criminale, oamenii politici bulgari cari au provocat al doilea războiu.

În atitudinea actuală a Bulgariei, în felul cum s'a purces în negociațiile cu Ententa și Triplicea, se întrezărește necontentit mâna țarului Ferdinand. Regele, zice Veritas, care a exercitat cea mai mare influență asupra politicii interne și externe a Bulgariei, se întemeiază pe concursul Austriei în marele său proiect de egemonie balcanică. În tot timpul el a vădit tendințele de solidaritate cu Austria pentru planurile agresive pe Morava și Vardar. Atacul brusc din 16 Iunie 1913 se explică din aceste tendințe. În timp ce Rusia depunea intense străduințe pentru a menține Liga balcanică, Viena nu mai puțin tindea să distrugă Liga sporind visurile de egemonie ale Bulgariei.

La catafalcul lui

I. M. Moldovanu.

Blaj, 22 Septembrie 1915.

N'am fost la catafalcul într-o fericire adormitului părinte prepozit până azi seară. Și mărturisesc, că am rămas, câteva clipe, adânc emoționat în fața sicriului fără podoabe, în care se odihneau osemintele marelui defunct.

Un prieten îmi dase, pe stradă, circularul capitolului din Blaj, în care se preciză cu sfîntenie, că dorința din urmă a celui dispărut era, să fie înmormântat fără nici un alaiu „că de pompă m'am ferit în toată viața... rămășițele mele să se ducă la mormânt, în modul îndatinat la bătrâni, adevă pe mâni, și nu cu trăsura...”

Dar nu e de ajuns să dau numai fragmente din acest circular emoționător; îl reproduc, ca un cronicar fidel, în întregime, pentru generațiile de mai târziu:

CIRCULAR.

către veneratul cler al arhidiecezei gr. cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș.

XIV—1915.

Nr. 6529—1915.

Ilustritatea Sa Reverendissimul Ioan M. Moldovanu, prelat domestic al Sfintei Sale Pontificale Roman, canonic, prepozitul Veneratului Capitol al Bisericii Metropolitane Greco-Catolice de Alba-Iulia și Făgăraș cu hramul Prea Sfintei Treimi în Blaj, membru al Academiei Române și fost președinte al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, după o viață pusă în serviciul S. Bisericii și al neamului românesc, a adormit în Domnul Luni în 20 (7) Septembrie 1915 în al 83-lea an al etății și al 56-lea al preoției sale. Marele luminător și binefăcător al neamului și al bisericii noastre cu privire la înmormântarea sa a lăsat dispozițiunea următoare:

„Pentru îngroparea mea dispun următoarele:

1. Îngroparea să fie cât se poate mai simplă și nici în un caz să nu se spezeze mai mult ca 200 (două sute) coroane, din cari 100 coroane să se dea parohului local pentru dânsul și slujitorii bisericii, unde se va întâmpla moartea mea, — iară 100 coroane să fie pentru sicriu și alte lucruri de lipsă, cari nu s'ar afla la casă. Competința reunită să se împartă la săraci.
2. Să nu se dea anunțuri, nici alte semne de moarte.
3. Ceremonia prescrisă de biserică să o împlinească parohul locului, la care devine îngroparea mea în mod natural, deoarece statutele capitulare nu au altă dispunere.
4. Dacă mi se va întâmpla să mor în Blaj, tinerimea dela școli și conducătorii ei să nu se distragă dela ocupațiunile lor spre a-mi face mie pompă; că de pompă m'am ferit în toată viața.
5. Nici predică, nici altfel de cuvântare să nu se țină la îngroparea mea.
6. Rămășițele mele să se ducă la mormânt în modul îndatinat la bătrâni, adevă pe mâni și nu cu trăsura.
7. Monument să nu se pună la groapa mea.

Acestea le dispun pentru îngroparea mea și potesc să se împlinescă din cuvânt în cuvânt.

Blaj, 14 Septembrie 1904.

I. M. MOLDOVANU m. p.”

Pietatea față de ilustrul defunct, pe care îl jelim cu toții, ne impune să respectăm întocmai dispozițiunea de mai sus.

Sulțelul marelui și generosului defunct îl recomandăm rugăciunilor evlavioase ale Veneratului Cler Arhidiecezan.

Blaj, din sedința capitulară ținută la 21 (8) Septembrie 1915.

Dr. Victor Mihályi m. p.
arhiepiscop și mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Declar, că am rămas adânc impresionat de pietatea, cu care capitolul din Blaj, a adus marea jertfă de a îndeplini întocmai dispozițiile din urmă a marelui defunct. În urma urmei, înțelegi clipa sublimă a resemnării, când s'a scris testamentul acestui ilustru om modest, — dar, orice s'ar zice, cultul ce-l datorim morților, prisosul de dragoste și de podoabe, cu care împrejmum scrierile iubitorilor noștri, noi credem că ne sunt înzecit îndreptățite, când e vorbă de oameni providențiali, cari în afară de o vieță de muncă extraordinară de rodnică, lasă în urma lor și comori de aur, pentru a fi împărțite odraslelor viitoare, dornice de propășire, până va mai rămânea o suflare românească pe aceste plaiuri strămoșești...

Institutele culturale au arborat drapele negre — vr'o zece, dacă nu mă înșel — dar nici Capitolul, nici familia defunctului n'au emis anunțuri funebre.

Singur banca „Patria”, al cărei întemeietor era decedatul, luptându-se cu sentimentul recunoștinței și acela al opreliștei testamentare — a emis următorul necrolog:

Cu adâncă durere aducem la cunoștință, că fondatorul și primul director executiv al nostru Ioan M. Moldovanu a răposat azi în 20 Septembrie n. la 11 ore seara.

Ne-a părăsit cel mai mare și luminat bărbat al timpului nostru.

Păstrăm-i memoria cu sfîntenie noi cei mulți, cărora ne-a făcut atâta bine.

Blaj, 21 Septembrie 1915.

„Patria” cassă de ec. soc. pe acții.

În noua casă capitulară — unde se va înființa biblioteca noastră arhidiecezană, visată de fericitul Bunca — în fața Catedralei din Blaj, poarta e cernită cu zăbranic, dar obișnuitele anunțuri funebre lipsesc.

Treci pe sub poartă; te abați în dreapta și după ce ai trecut prin vestibul, te oprești în iosta camei de lucru — mai apoi de boală și suferință — a neobositului muncitor. Câte ar ști să povestească acest loc, unde mai nainte vreme atâtea umbre mărețe ale Blajului și-au desfășurat activitatea lor rodnică, în singurătatea zidurilor strimte de mai nainte!

Câte planuri mărețe nu au încercat să-și desfășoare aripele lor de vultur, pentru un sbor, ce nu-l îngăduia strămoștoarea păreților!

Câte generații de oameni și-au făcut educația, ocrotiți de marimă acestor vechi ziduri!

E greu să-ți dai seamă astăzi, când lăcașul modest, care a ocrotit pe vremuri pe Cipariu și pe „Moldovanu” nu mai este, ci în locul lui te întâmpină o falnică zidire, și cel din urmă stăpân al ei doarme somnul de veci!

Patru sfeșnice își tremură lumina lor discretă asupra sicriului simplu din lemn de stejar. Mortul într-o reverență, cu patrafirul pe piept, are o expresie de liniște supremă. Cu tot morbul îndelungat, pare că doarme, gândindu-se și prin somn la ceva.

Chipul lui pare sculptat în marmură gălbui, și fruntea lui mare, veșnic agitată, azi nu-și mai toarce caietul. O ușoară dungă de ironie i-a incrementat la imbinarea sprâncnelor....

Și clericul, dela picioarele sicriului citește din Evangheliile Invierii: „Zis-a lui Pilat: Ce e adevărul?”

Nu știu dacă înmormântarea de mâne (Joi)

va decurge și ea cu aceeași superbă simplitate, cum s'a pornit așezarea pe catafalca ilustrului decedat. Depeșe s'au dat puține, și, după toată probabilitatea, lumea din afară nu va putea lua parte — după cum ar fi dorit toată suflarea românească — în număr mai impunător.

Azi dimineață s'a oficiat o liturghie din partea capitlului de aici, pentru odihna sufletească a celui mort, iar slujba funerară va îndeplini-o protopopul de aici, cu asistența alor doi preoți, după dorința expresă a defunctului.

Vorbiri nu se vor rosti.

Nu știm, dacă Academia Română va fi prezentată, la mormântul fostului ei membru activ, și dacă și acestuia i se va putea impune silențiu imperativ?

Raportor.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroal telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 22 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În Galiția orientală și în Volhînia situația e neschimbată. Pe Ikwa au avut loc pe unele locuri lupte de artilerie. Incercarea izolată a Rușilor ca să treacă peste râu, s'a prăbușit în focul nostru. Trupele noastre ce luptă în Litvania au rupt ieri în sectorul Nowaia-Misch o pozițiune rusească, au capturat 900 Ruși și 3 mitraliere.

Pe frontul italian: Infanteria italiană a puscat cu violență azi dimineață timp de mai multe ore sectorul nordic al platoului Alafraum, fără ca să fi putut progresa. În sectorul Dolomiților, artileria italiană a deschis focul împotriva muntelui Monte Piano și a sectorului de defensivă ce se întinde la dreapta dela acest munte. Situația în întregime nu s'a schimbat.

Pe frontul sudoriental: Lângă Sava și la cursul inferior al Drinei lupte de artilerie și hărțuiri. Am bombardat Pojarevaț și Gradiște. Artileria muntenegrină a bombardat Teodo.

Berlin, 22 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Între Souchez și Neuville, precum și la ost de Rochincourt, Francezii au întreprins ieri seara un atac împotriva noastră. Atacul s'a prăbușit în fața obstacolelor noastre. În Champagne la nordvest de Beau Sejour am distrus ieri cu focul nostru concentric noile tranșee franceze. Patrule puternice de o noaste, cari au răsbit în parte până la a treia linie dușmană, au desăvârșit devastarea pricinuind mari pierderi Francezilor, au făcut numeroși prizonieri și apoi conform ordinului ce l'au primit s'au întors în pozițiile lor. La Villerval, la ost de Neuville, un aviator german a împuscat un aeroplan englez. Pilotul englez a murit, iar observatorul, fiind rănit, l'am făcut prizonier.

Pe frontul oriental: Grupul maresalului Hindenburg: La sudvest de Lenewaden (lângă Dwina, la nordvest dela Friedrichstadt) Rușii au atacat. Aci lupta încă nu s'a terminat. La ost de Smelyna (la sudvest dela Dünaburg) trupele noastre au pătruns în lărgime de 3 klm. în pozițiile dușmane, au capturat 9 ofițeri, 2000 soldați și 8 mitraliere. La nordvest și sudvest dela Oschmiary ofensiva noastră progresa favorabil, iar aripa noastră dela dreapta a înaintat până în regiunea la nord de Nowo-Grudok.

Grupul prințului maresal Leopold de Bavaria: Am trecut și peste sectorul Molzadz, la sudost dela localitatea cu același nume și pe țărmul vestic al râului Myschanda am cucerit cu asalt pozițiile rusești de ambele părți ale liniei ferate Brest-Litovsk capturând cu acest prilej 1000 Ruși și 5 mitraliere. Mai spre sud am ocupat Ostrovul, după o luptă dată în această localitate. Detașamentele noastre, cari au înaintat la Teleschany, peste canalul Orginsky i-a respins pe Ruși în direcția Doboslavka.

Grupul maresalului Mackensen: La ost de Logischin s'au dat lupte mai mici.

Pe frontul sudoriental: Nu se semnalează nici un eveniment important.

Constantinopol, 22 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Irak: În 19 c. am deschis focul în mod surprinzător împotriva taberei dușmanului ce se află pe ambele țărmuri ale râului și împotriva bărcilor cu motor. Pe ofițerii și soldații unei patrule de cavalerie dușmană i-am omorât și am capturat caii încărcate cu munițiune. Am scufundat o barcă cu motor.

Pe frontul Dardanelor: La Anaforta nimic nou. La Ariburnu în 19 c. am îndreptat focul nostru împotriva dușmanului ce se află la ost de Ariburnu. Am obținut succes deplin și am pricinuit dușmanului pierderi serioase. Posturile artileriei dușmane le-am alungat. În aceeași zi am bombardat un vas dușman, care staționa la Ariburnu și pe a cărui bord am provocat incendiu. Tot așa am nimerit un remorcher, care însoțise un vapor de transport, care debarca la Kabatepe. Ambele vapoare s'au retras spre insula Imbros. În sectorul Sedilbahr nu a avut loc nici o schimbare. În 20 Septembrie bateriile noastre din Anatolia au bombardat cu eficacitate Morto-Liman și trupele dușmane dela Sedilbahr, precum și pozițiile artileriei dușmane dela Hissarlik. Dușmanul a întrebunțat tunuri grele, a căror obuze desvoltă gazuri asfixiante. În 10 Septembrie, după amiază două vase dușmane, cari însoțeau o corabie cu vântrele, au debarcat la Bos-Burnu, la sudvest de Mermeris, 50 soldați. Detașamentul debarcat a întâmpinat o rezistență energică din partea posturilor dela țărm și cu tot ajutorul ce i l'au dat tunurile cu focul lor, a fost silit să se refugieze îndărăpt pe bordul vaselor, lăsând îndărăpt 3 morți. Noi am avut tot 3 morți. În cursul refugierii soldații dușmani au luat cu ei din edificiile de pe țărm diferite obiecte de valoare. Pe celelalte fronturi situația nu s'a schimbat.

Războiul european.

— Concursul Balcanicilor. —

Arad, 23 Septembrie 1915.

Telegramele de astăzi ne arată că la Sofia s'a făcut ieri o nouă intervențiune diplomatică, pe care o putem pune în legătură cu situațiunea generală a Balcanicilor.

În faza actuală a războiului Balcanul este un punct important — poate cel mai important — și asupra lui se îndreaptă de multă vreme privirea ageră a marilor cancelari europeni.

De atitudinea statelor balcanice depinde, între altele, o chestiune de o capitală însemnătate: căderea Dardanelor, cari, cu toate atacurile ce s'au îndreptat împotriva lor, au rezistat intacte.

Toate intervențiile făcute în Balcani, de către dubla și quadrupla înțelegere n'au dus până azi la nici un rezultat. Și cauzele trebuie cercetate, în primul loc, nu în ofertele mai mult sau mai puțin avantajoase ce s'au făcut statelor balcanice de ambele grupuri de puteri, ci în interesele generale și supreme ale fiecărei țări din Balcani, cari se ciocnesc între ele chiar în vremuri de pace.

Războiul ce a urmat în Balcani înainte de războiul european n'a tranșat toate chestiunile; au mai rămas nesoluționate o serie de probleme cari fac obiectul luptelor diplomatice între țările balcanice.

Se înțelege deci că în această situațiune marile puteri, ele însăși în război, n'au putut aduce pentru Balcanici soluțiuni complete și satisfăcătoare, fiecare ofertă făcută în parte neputând cuprinde toate interesele ale fiecărui stat balcanic.

De aici toată greutatea marilor puteri de a fi putut atrage pe cineva de partea lor, și de aceea peninsula balcanică — cu excepție pentru Serbia care a deschis primul foc în războiul de azi — și-a păstrat până în prezent aceeași atitudine ce a avut-o la începutul războiului.

Interesul de a atrage pe Balcanici în război crește tot mai mult, întrucât de concur-

sul sau neconcursul lor depinde căderea sau rezistența strămtorilor.

De aceea vedem că statele mari încearcă înc'odată noi intervențiuni pentru a atrage pe Balcanici de partea lor.

O ofensivă franceză contra
Alsaciei.

Berlin. — „Münchener Zeitung” anunță preparativele unei noi ofensive a Francezilor contra Alsaciei. Francezii lucrează de mai multe luni în direcția aceasta. Populația franceză și belgiană nu mai vede rațiunea pentru care să continue lupta în folosul Angliei. Acest sentiment slăbește spiritul de sacrificiu. Guvernul speră acum că va reuși să entuziasmeze încă odată poporul pentru cucerirea Alsaciei. Aceasta este acum sarcina principală a lui Joffre. Nu s'a hotărât încă dacă aceasta se va face cu sau fără violarea neutralității Elveției.

Consiliu de coroană la cartierul
principal rusesc.

Stockholm. — La consiliul de coroană convocat de către țar pe 23 Septembrie la cartierul principal rusesc, au fost chemați afară de miniștri, membrii consiliului imperial și de război, precum și comandantii de armate și persoanele, cari se bucură de încrederea deosebită a țarului. În Petrograd se atribuie consiliului de coroană o mare importanță, căci se așteaptă dela acest consiliu afară de constituirea unui nou minister și o schimbare de sistem în direcție mai moderată. Se crede, că consiliul de coroană va disolva toate societățile locale și generale. Cercurile bine informate, mai cred că consiliul va aduce hotărâri și în privința politicii externe, reclamate de situația militară. Câțiva bărbați mai marcanti au și plecat la Smolensk, unde îi va primi țarul în audiență.

Când va lua în primire Bulgaria
teritoriile cedate.

Sofia. — După declarațiile primului ministru Radoslavoff schimbul exemplarelor ale acordului turco-bulgar va avea loc Mercuri, iar predarea teritoriilor cedate în 6 Octombrie.

Sofia. — Linia ferată care trece prin noul teritoriu bulgar, se predă acum de către funcționarii societății căilor ferate orientale delegaților trimiși de căile ferate bulgare. Guvernul bulgar va da societății o despăgubire corespunzătoare pentru linia ferată, care o ia în primire. Punctele de graniță stabilite în acord vor fi fixate de o comisiune mixtă compusă din organe de specialitate și militare bulgare, germane, austro-ungare și suedeze.

Grecia chiamă sub drapel 3 contin-
gente de rezerviști.

Atena. — Un decret regal chiamă sub drapel pe 1 Octombrie pe rezerviștii contingentelor 1886, 1887 și 1888.

Sârbi bombardează depozitele
de grâu dela Orșova.

București. — „Dimineața” anunță: Bateriile sârbești de pe țărmul Dunării au început ieri să bombardeze depozitele de grâu din Orșova. Canonada a atins culmea la orele 4 după amiază și a continuat, cu mici întreruperi, până când s'a înnoptat. Artileria austro-ungară a răspuns imediat, pricinuindu-le mari pierderi Sârbilor.

Transport de muniție pe Dunăre.

București. — Vapoare rusești încărcate cu munițiune și material sanitar, conduse de vasul Ignatiev au trecut pe Dunăre, prin fața Galațului, spre Serbia.

Al doilea buget de război al An-
gliei pe anul 1915.

Londra. — Agenția Reuter anunță: Camera comunelor a discutat în ședința de azi al doilea buget de război pe anul 1915. Secretarul

de stat Mac Kenna motivând bugetul a spus între altele:

Impozitele după venitele dela liferările pentru armată fac 60 procente din încasările statului, dar în anul acesta acest venit nou al statului va fi numai de 6 milioane fonți. Intreg venitul după acest impozit pe acest an face 12,424.000 fonți, iar pe intreg anul bugetar se poate spera un venit de 77,085.000 fonți. Datoria provocată de războiu nu va slii puterile țării. E de prevăzut, că se va ivi necesitatea unui nou împrumut de războiu. Datoria Angliei e azi întreită, câtă vreme sarcina ce o poartă populațiunea e numai de două ori mai mare. Dacă continuăm războiul, încă n'am spus cel din urmă cuvânt cu aceste sume. Spiritul totdeauna gata de jertfă al populațiunii are importanța unui sprijin efectiv pentru Anglia.

Camera engleză a votat cu unanimitate bugetul.

Românii din Canada amenințați să intre în războiu cu armatele canadiene.

Cleveland O. — Un cetitor din Canada al foaiei americane „Foaia Poporului” din Cleveland O. anunță că stările în Canada încep a se înrăi.

Românii mereu sunt cercetați de către agenții statului ca să intre în oaste și să plece în Europa în războiul contra Germanilor.

Știe Dumnezeu ce va fi pe viitor! — mai scrie numitul cetitor.

Demersurile în Bulgaria.

Roma. — „Giornale d'Italia” spune că presa care vrea să facă să se creadă într-o eșuare a tratatelor quadruplei cu Bulgaria, păcătuiește în contra adevărului întru cât Bulgaria nepri-mind încă comunicarea răspunsului sârb n'a putut să arate punctul său de vedere.

În ce privește intențiile Greciei nu există nici un răspuns din contra ei.

Situația generală, încheie ziarul de mai sus, e bună mai ales în ce privește România a cărei atitudine cu tot sgomotul german e privită cu un optimism căruia faptele îi vor da fără doar și poate cea mai bună îndreptare.

Raporturile româno-bulgare.

București. — Se anunță din Sofia: După cum afirmă „Balkanska Posta” ultima notă a quadruplei amintește și aceea, că România e gata să înceapă tratative cu Bulgaria în chestia cesiunii teritoriului dobrogean. Și relativ la această chestie quadruplea promite că rezultatul tratatelor va mulțumi așteptările Bulgariei.

Viena. — „L'Independance Romaine”, organul oficial al guvernului român desminte în mod categoric svonorile despre pregătirile militare ale României împotriva Bulgariei.

Trupe italiene în Serbia.

Sofia. — „Kambana” anunță din sursă atenuată: Ambasadorul englez la Atena a adus la cunoștință guvernului grecesc, că trupele italiene expediționare trimise la Dardanele nu vor lua parte la operațiunile îndreptate împotriva Dardanelor. Aceste trupe au fost dirijate deja spre Salonic, unde vor debarca și de unde vor fi transportate peste teritoriul grecesc pe câmpul de războiu sârbesc. Guvernul grec încă nu s'a declarat că va permite sau nu trecerea trupelor italiene prin Grecia.

Bulgaria nu va ataca Grecia.

Berlin. — Lui „Vossische Zeitung” îi telegrafiază corespondentul său din București: Grecia a primit garanții, în preajma evenimentelor din Balcani, că Bulgaria nu o va ataca. Greciei îi este lăsat liber să interpreteze cum va voi acordul greco-sârbesc în vigoare. Probabil că Grecia va păstra și mai departe o atitudine neutră. Așa se înțelege, fără îndoială, și declarația primului ministru bulgar, Radoslavov, că Bulgaria va lupta numai pe un front.

Misiunea principelui de Mecklenburg în București.

București. — Ziarul „Epoca” dă următoarele interesante informații despre vizita principelui de Mecklenburg:

Misiunea ducelui de Mecklenburg a fost să-l asigure pe regele României despre următoarele:

Austro-Ungaria și Germania n'au de gând să cucerească Serbia, ci se vor nizu să ocupe numai țărmii Dunării pentru a putea trimite muniție Turciei. Bulgaria însă va lua Macedonia și nu-și va mai continua operațiunile militare. Nici puterile centrale și nici Bulgaria nu se vor îndrepta spre Niș. Dela România puterile centrale, nu doresc altceva decât neutralitatea de până acuma, cu care sunt pe deplin mulțumite.

Situația la Dardanele.

Aliații pregătesc o mare ofensivă contra strămtorilor.

Corespondentul din Atena al ziarului „Tribuna” telegrafiază că este încredințat că aliații au concentrat nu mai puțin de o sută de mii de oameni în peninsula Gallipoli, și în insule, unde de altfel vor sosi în curând noi contingente engleze și franceze.

Rezultă în mod pozitiv din spusele unei persoane competente ce a venit din Constantinopol că, afară de vre-o întâmplare neprevăzută, poate în curând Turcii vor fi nevoiți să se folosească numai (!) de infanterie, deoarece au isprăvit munițiile pentru artilerie (!) și tunurile sunt mai toate stricate (!) în așa fel că nu se mai pot repara și nici nu le mai pot înlocui (!) cu altele. De aceea a reclamat Germaniei făcându-i cunoscut situațiunea disperată (!)

Aliații ar fi repurtat succese (!) însemnate la Anaforta, reușind să amenințe singurul drum de aprovizionare al Turciei, căci drumul pe apă este de acum înainte tăiat (!) prin acțiunea eficace a submarinelor anglo-franceze din Marmara.

„Corriere della Sera” anunță, că în peninsula Gallipoli aliații construiesc forturi la Suvla. În acest scop aliații au adus câteva mii de refugiați din Asia-mică cari lucrează aci, pentru plată, ziua-noaptea. La Mudros zilnic sosesc noi trupe, tunuri și material de războiu. Marile pregătiri navale nu sunt încă terminate. Au sosit cuirasate cu perete dublu, cari sunt montate cu tunuri de cel mai mare calibru.

„Journal des Balkans” este informat, că aliații au început asediul împotriva Dardanelor. Trupele engleze au primit întăriri maximum 100 mii de oameni. Trupele franceze încă au primit întăriri considerabile, iar după informațiuni provenite din Geneva și Zürich între asediatori se găesc și trupe italiene. Aliații vor trebui să-și ajungă scopul în timpul cel mai scurt, bine știind, că aici se va decide soarta nu numai a peninsulei Gallipoli, ci și a Constantinopolului.

Puterile centrale n'au oferit României compensațiuni teritoriale (?).

— După presa austro-maghiară. —

Un ziar din Hamburg publică următoarea știre:

— Svonul răspândit din cercurile quadruplei, — scrie numitul ziar, — pretinzând că cu prilejul ultimei sale vizite contele Czernin ar fi voit ca prin cesiuni teritoriale să-și asigure sprijinul României, e o pură invențiune. A trecut deja vremea unor atari tratative și oferte. Ajutorul ce România l'ar da Rusiei probabil li va rezulta acesteia obținerea unei părți din Basarabia; puterile centrale nu armează tratative de compensațiuni.

Ziarul bucureștean „Alarma” într-o ediție specială dela 15 Sept. sub titlul „Ultima ofertă a Austrieilor, Ungurilor și Germanilor” spune că margraful Pallavicini și prințul Meklenburg au sosit la București având misiunea să remită guvernului român oferta comună a monarhiei și Germaniei.

„Alarma” pretinde a ști că în cazul unei neutralități definitive România ar primi Bucovina, cu

orașul Cernăuți și Basarabia, după ce acestea vor fi fost întâi cucerite de către puterile centrale. În sfârșit, va fi numită o „anchetă mixtă” compusă din cetățeni ai României și din membri ai partidului național român din Ardeal; această comisiune va avea misiunea să creeze o „nouă situație politică” pe seama Românilor din Ardeal.

În baza celei de a doua ofertă:

Dacă România va intra în acțiune alături de puterile centrale, în cazul acesta — spune „Alarma” — afară de Bucovina și Basarabia puterile centrale au mai oferit României:

1. O importantă rectificare de frontieră în Ardeal. Teritoriul dintre munții Bucegi și Gorj pe o întindere de 100 klm. lungime, adică teritoriul dintre Făgăraș și Mehadia.

2. Valea Timocului locuită în mare parte de Români, care va trebui luată dela Sârbi.

3. Linia Rusciuk-Varna, pe care Bulgaria o va preda pe cale pașnică puterilor centrale.

INFORMAȚIUNI

Arad, 23 Sept. 1915.

Chemarea sub arme a glotașilor de 18 ani. Monitorul oficial publică în numărul său de ieri publicațiunea ministerului ungar al apărării țării, prin care sunt provocați toți glotașii născuți în anul 1897 (adecă de 18 ani), precum și toți aceia cari au fost aplicați la serviciu pentru armată, (muncitori, surugii, botasi etc.) dar mai târziu au fost iarăș concediați din acest serviciu, dacă au fost găsiți apti la asentare sau la controalele completorii, au să se prezinte pentru începerea serviciului militar în 15 Octomvrie 1915 — întrucât nu sunt dispensați nominal — la comanda de completare a honvezimei sau armatei comune, indicată pe legitimația de glotaș, ce au primit-o cu prilejul asentării.

Această dispoziție îi privește și pe glotașii născuți în Austria sau Bosnia și Hertegovina, cari au fost găsiți apti la asentările ținute pe teritoriul ungar.

Tot în 15 Octomvrie vor avea să se prezinte, fără considerare la anul nașterii, și toți aceia cari s'au anunțat de bună voie la asentare ca să fie primiți în armata comună sau la honvezime.

Mașiniștii de profesiune și fochiștii, cari sunt de fapt aplicați la pluguri cu motor sau aburi, pot să ceară prin o rugare adresată respectivei comande de complectare și înaintată prin primărie amânarea prezentării la serviciul militar până la 30 Noemvrie.

Glotașii cari se vor prezenta la serviciul militar au să aducă cu sine încălțăminte tari și bune, unelte pentru mâncare, perie, vestimente calduroase și ciorapi de lână (obiecte), și de mâncare. Pentru mâncare se va primi 1 cor. pe ziua prezentării.

Glotașii chemați la serviciu militar au dreptul să călătorească gratuit pe clasa a treia (pe vapor cl. II.), dacă sunt în posesiunea legitimației de glotași și o prezintă pentru vidimare înainte de plecare la cassarul gării.

Toți aceia, cari vor întârzia să se prezinte în ziua de 15 Octomvrie vor fi escortați cu forța și vor fi pedepsiți conform art. de lege XXI din 1890 cu închisoare până la 2 ani.

Toți aceia cari au intrat de bună voie la serviciu militar, au dreptul în cadrele legale să ceară să fie împărțiți la regimentul care ar dori ei.

Glotașii pe a căror legitimație e indicată comanda din Neoplanta (Ujvidék) sunt făcuți atenți că au să se prezinte la comanda de completare a armatei comune din Pécs, iar cei împărțiți la honvezime, la comanda de honvezi a batalionului din Szabadka.

Stări triste la banca „Severineana” din Caransebeș. Primit la redacție un apel iscălit de d. Antoniu Sequens, Nicolae G. Velcu, Nicolae Sporia, Simeon Botescu, Dr. George C. Lăbonțiu, Dr. Dimitrie Cioloca, Ioan Fara și Dimitrie Beuca din Caransebeș, în care provoacă pe acționarii institutului din chestiune, ca să se prezinte în persoană la adunarea generală pentru anul 1914—1915 a „Severineanei”, care va avea loc acum în luna Septemvrie. Iscălitorii apelului declară, că dâșii au hotărât să intre în luptă contra persoanelor dela conducerea institutului și să așeze în locul lor bărbați cu tragere de ini-

mă pentru instituțiunea de sub întrebare. Apelul arată, că bilanțul „Severinenei” pe anul 1913—1914 prezintă un venit curat numai de 1464 cor. 84 fil. și direcțiunea a propus, ca pentru acel an să nici nu se dea dividendă acționarilor. Se plânge apelul, că pe de altă parte salariile funcționarilor și personalului fac 22.100 cor. 26 fil., din care sumă numai președintele *Dr. Nicolae Ionescu* primește câte 3600 cor. fix anual. „Când în adunarea generală de pe anul 1913—1914” — zice apelul — „un acționar i-a zis (dlui Ionescu, N. R.), că e prea mare salariul, pentru că numai iscălește câte 1—2 epistole de comandă, d. Ionescu a răspuns, că nu e mulțumit nici cu acest salariu, ci merită 10.000 cor. la an”.

Regretăm foarte mult, că în aceste zile critice pentru țara noastră și pentru întreg neamul nostru societatea românească din Caransebeș este necesităta la neînțelegeri atât de mălmitoare.

Valoarea monedei germane în Arad. *Prefectul poliției din Arad aduce la cunoștință publică, că pentru 1 marcă (ban german) s'a stabilit în Arad valoarea de 1 cor și 35 fil.*

Zile fără carne în Austria. Se anunță din Viena: Guvernul austriac proiectează să introducă încă 1 sau 2 zile pe săptămână, în cari să fie interzisă consumarea de carne. Astfel în Austria vor fi pe săptămână 3 sau 4 zile în cari nu se va mânca carne.

Dueluri de artilerie la hotarele Maciovei. Se comunică de la cartierul pressei: La hotarele Maciovei sunt în luptă cu artileria Sârbilor baterii germane și austro-ungare. Maciova e partea nord-vestică a Serbiei, care e mărginită la apus de Drina și Bosnia, iar în nord și est de Sava și Slavonia, și care e vârită ca un ic în teritoriul monarhiei austro-ungare. La Racia — localitate compusă de fapt din 3 comune: Racia sârbă slavonă și bosniacă — Drina se varsă în Sava, ce curge aci în direcția est-vestică. Imediat după vărsarea Drinei, Sava făcând o cotitură ia direcția spre est, ca apoi mai încolo să se întoarcă iarăși spre apus. În cotitura aceasta a Savei se găsește peninsula Prasnița, care e cheia importantă a Maciovei. Aci s'au dat în toamna din anul trecut lupte extraordinare de violente, pentru drumul de țară ce duce prin Cernabara și Ravnice, apărat cu îndărătnicie de Sârbi. Regiunea dela gura Drinei e de o frumusețe jalnică. Râul pleșuv curge tăcut între cei doi țărmuri, pe cari crește porumb și numai ici colo se ridică câte un grup de sălcii melancolice.

Pe țărmul slavon lângă o mică bisericuță se înșiruie câteva case: e Racia slavonă. Peste apă la câțiva pași dela gura Drinei e Racia sârbească. De fapt se găsesc aci numai 3 clădiri: edificiul soldaților de graniță, o mică fermă și o clădire economică. Și aceste trei clădiri au fost prefăcute în ruine, când tunurile de pe țărmul slavon au trimis primul lor salut pe pământul Serbiei. Nemijlocit lângă gura Drinei se vede un mic cimitir militar. L'am văzut în Noemvrie, anul trecut. Am vizitat de atunci nenumărate câmpuri de luptă, dar nici unde n'am mai văzut așa morminte frumoase. Doi oișteri și 10 soldați austro-ungari își dorm aci somnul vesnic, cari au căzut jertfă primelor șrapnele îndreptate împotriva podului de pontoane. O mână artistică le-a înfrumusetat mormintele, cu un mozaic de pietricele, pe care l'a aruncat Drina la țărm. Deasupra mormintelor urlă acum tunurile germane și austro-ungare.

Al treilea împrumut de războiu. Războiul reclamă mari jertfe financiare și guvernele din Austria și Ungaria au luat deja dispoziții pentru contractarea unui al treilea împrumut intern în scopurile războiului. Intre conducătorii marilor institute financiare din Budapesta și ministrul ungar de finanțe, Ioan Telesky au avut loc în zilele trecute noi conferințe în scopul împrumutului și publicarea condițiilor pentru semnarea celui al treilea împrumut de războiu atârână acum numai dela hotărârile guvernului. Fără îndoială că noul împrumut se va face cu aceleași condițiuni avantajoase ca și cele două anterioare, așa că va fi întâmpinat favorabil în toate părțile populației.

Sărbătoarea cuceririi Romei. Alaltăieri la Porta Pia a avut loc obișnuita sărbătoare a cuceririi Romei. De data aceasta sărbătoarea s'a pregătit cu pompă deosebită. Multime a cucerit străzile orașului strigând „Trăiască Trientul” și în fața marelui consulat englez a făcut manifestații de ovațiuni. Consulul general Rennel Rodd a apărut cu familia pe foisorul pa-

latului și a mulțumit. Oratorii zilei au spus că Italia apără civilizația și libertatea omeniei.

Accidentul de automobil al ministrului Al. Radovici. Din București se anunță: Sâmbătă, automobilul care conducea pe d. ministru Radovici precum și pe d. profesor Mrazec, pe când se afla aproape de localitatea Altă-Tepe, s'a izbit brusc de un tranșeu aruncând pe d. ministru la o distanță mare afară din automobil. Doi medici și d. ministru Duca a condus pe d. Radovici la Măcin, iar cu vaporul „Principele Carol”, fu condus urgent la Brăila, de unde la ora 3 jum. p. m. a fost adus în Capitală. Ranele ministrului Radovici sunt destul de grave, prezentând fractura ambelor oase ale brațelor, o plagă până la os în regiunea frontală și mai multe contuziuni și plăgi pe corp. Internat în sanatoriul dlui Dr. Gerota i s'au dat imediat toate îngrijirile necesare. Starea generală a bolnavului e însă bună, și teama de vre-o complicație e exclusă.

O broșură volantă a lui D'Annunzio. Un comunicat hofarian amintește despre o broșură a poetului D'Annunzio adresată Trentinilor în care îndeamnă pe aceștia să aștepte cu răbdare ziua eliberării.

— „De aceea ne luptăm, scrie D'Annunzio, și ne vărsăm sângele pentru că să că eliberăm. Zi de zi câștigăm teritorii în Trent, Carintia, Cadore la Isonzo. Dușmanul nu-i capabil de încordările noastre. Și Carso va fi al nostru nu peste mult. Eu o spun, și v'o jur, fraților. Lupta voastră este sigură. Vitejie și răbdare. Sfârșitul matiriului vostru se apropie. Umbra noastră se apropie de voi.”

Restaurarea Galiției. *Frankfurter Zeitung* este informat că restaurarea Galiției ar costa mai mult de două miliarde coroane.

Jubileul Uniunii poștale internaționale. Uniunea poștală universală care cuprinde astăzi toate țările din lume, două miliarde de suflete de toate rasele și limbile, și-a celebrat la 15 Septembrie a 40-a aniversară dela fondarea biroului din Berna, birou care a fost deschis la 15 Septembrie 1875.

La 30 Septembrie anul precedent congresul internațional care a înființat Uniunea a lăsat în grija Administrației poștelor elvețiene organizarea și conducerea noului oficiu. Această hotărâre a fost precedată de o caldă luptă între partizanii Elveției și cei ai Belgiei. La întâiul scrutin din 21 de voturi 10 s'au pronunțat pentru Elveția și 10 pentru Belgia; la al doilea Elveția obține 12, Belgia 10. Nu este fără interes să se noteze că reprezentantul Germaniei, faimosul director de poște, Stephan, primise ordin să voteze pentru Belgia.....

La acest congres care se întruni în vechea Casă a Statelor din str. Arsenal din Berna unde o placă comemorează evenimentul, Elveția a fost reprezentată, între cele 21 de țări, prin consilierii federali Eugène Borel și W. Naef. Congresul s'a constăuit dela 15 Septembrie până la 6 Octombrie. Primul director de birou internațional a fost Eugène Borel care a prezidat congresul.

Astăzi oficiul internațional al poștelor este condus cu multă competență de d. Eug. Ruffy.

Insula „Francisc Iosif” ocupată de Ruși. După o știre din Washington expediția trimisă să caute pe niște pescari ruși dispăruți a aflat pe insula „Francisc Iosif” un steag austro-ungar și în locul lui au pus steag rusesc. Cu aceasta expediția a cucerit insula în numele Rusiei.

Ultima oră.

NOTA QUADRUPLEI CĂTRE BULGARIA.

Roma. — Toată presa italiană se ocupă cu noua notă remisă guvernului bulgar de împătrita înțelegere. Comunicarea s'a făcut în ziua de 14 c. de către cei patru miniștri ai înțelegerii separat și succesiv. Se asigură că această nouă notă dă deplină satisfacție aspirațiilor legitime ale Bulgariei. O mare parte din presă comentând acest fapt crede că dacă Bulgaria nu va ține socoteala de buna voință dovedită de înțelegere, ea s'ar expune la consecințele cele mai grave.

EVACUAREA BASARABIEI.

Chișinău. — *In acelaș timp cu evacuarea Kiewului s'a dat ordin ca și întreaga Basarabie să fie evacuată până la 20 Septembrie. De mai multe săptămâni au fost luate măsuri ca în ținuturile Bălți și Soroca să nu se aducă vite și alte alimente.*

RĂSBOIUL BULGARO-SĂRB INEVITABIL.

Sofia. — Primul ministru Pasici l-a făcut cunoscut ministrului bulgar la Niș, Ciaprascof, că Serbia nu poate implini dorințele bulgare privitoare la Macedonia, deoarece s'ar provoca războiul civil. Ministrul bulgar a răspuns că declarația aceasta îl surprinde și n'a fost pregătit pentru ea, nici nu are instrucțiuni în privința aceasta, dar va face imediat raport guvernului său despre răspunsul Serbiei.

Protestez însă — a spus Ciaprascof — împotriva expresiunii „dorințe” deoarece Bulgaria nu are dorințe și cereri, ci a pășit cu pretențiuni juste.

Sofia. — După sosirea raportului trimis de ministrul bulgar la Niș, Ciaprascof, a fost convocat imediat consiliul de miniștri, la care au luat parte afară de toți membrii cabinetului, șeful statului major și general-șeful armatei bulgare. După consiliul de miniștri a fost imediat ordonată mobilizarea generală.

MOBILIZAREA BULGARĂ NU E INDREPTATĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI ȘI GRECIEI.

Sofia. — Primul ministru Radoslavoff a comunicat miniștrilor român și grec la Sofia, că mobilizarea armatei nu se îndreaptă împotriva României sau Greciei.

Ministrul grec a declarat că dacă s'ar provoca conflict armat între Serbia și Bulgaria, în urma unei ofensive din partea puterilor centrale, Grecia nu e obligată, în baza acordului greco-sârbesc, la o intervenție armată. Grecia ar ocupa în acest caz cel mult Ghevgheli și Dolran, pentru ca să apere drumul de fer ce duce la Salonic.

BELGRADUL PĂRĂSIT DE POPULAȚIE.

Semlin. — *Străzile Belgradului sunt pustii. Comandamentul militar sârbesc a îndepărtat populația din oraș.*

SERBIA DESPERATĂ DIN CAUZĂ ÎNĂRMĂRII BULGARE.

Rotterdam. — *Se anunță din Atena: Bulgaria afirmativ a mobilizat 100.000 oameni și mai multe regimente de cavalerie au plecat cu destinație necunoscută. În Bulgaria e mare agitație. Regele a avut convorbiri îndelungate cu Venizelos și șeful statului major.*

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Relica Pop, Kiskeresztes. Am primit 7 cor. ca abonament până la 31 Oct. 1195.

Caut

o econoamă harnică, isteță, care știe ferbe bine pentru conducerea casei mele.

Onhelia Dr. Rocsin.

Nagyvárad, Tiaza K. 15.

Ro 2520—3

ANUNȚ.

O domnișoară inteligentă află aplicare în farmacie. Se recere cunoștința limbii române, maghiare și germane. Oferte cu detaliile rețute și semnarea calificațiunii să se adreseze la

Cornel Demeter, farmacist

De 2518—3

Szászváros.

ANUNȚ.

În casa mea de comerț află aplicare momentană

1 comis, expert în bransa de manufactură și băcănie, care pe lângă limba română, să pozeadă — și în scris — perfect, limba maghiară sau germană, precum și

1 învățacel cu 2—4 clase medii.

ILIE FLOAȘIU.

(Fo 2519—3)

(Szerdahely.)

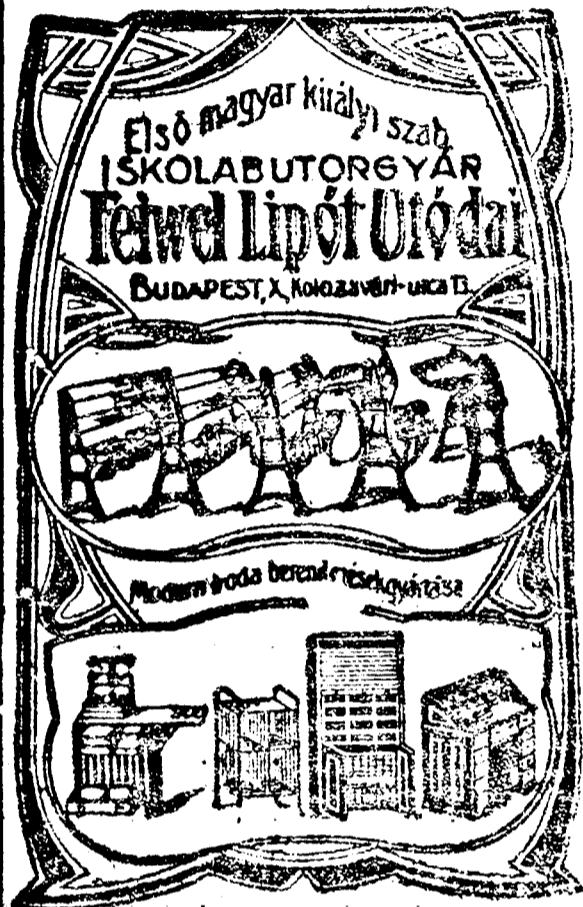
ARÂNDĂ

O proprietate de 240 jugăre și alta de 120 jugăre cad. arător și pășunat, se dă în arândă cu preț foarte ieftin. Amănunte se pot cere dela banca subscrisă, în ținutul căreia se află și proprietățile.

„Câmplana” inst. de cred. și ec.
Mociu (Mócs).

Ca 2017—3

**Prima fabrică de bănci de școală
brev. reg. ung.**

Liferează

cele mai moderne și mai bune
bănci de școală
brevetate sistem „Feiwel”,
„Zahn” și „Rettig”, mobiliar pentru școli separate de gimnastică, mobiliar modern pentru biserici, bănci pentru biserici și mobiliar pentru „grădinițe de copii.”

Fe 1288

Prețuri gratis.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pielii.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de infierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mai cu succes.

- 1 teglă 1 cor.
- „IANER” pudră. E non plus ultra pudrel. Bună la băluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încrețturile și e cu totul nestricăcioasă în culorile: roză, albă și cremă. 1 cutie 1 coroană.
- „IANER” săpun. 1 bucată 60 fileri.
- „IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.
- „IANER” apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși gingiei burețesi, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60, jumătate de sticlă 80 fileri.
- „IANER” esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătrelor și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 ce 30 fileri.
- „IANER” pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.
- „IANER” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă. La comande să se noteze că părul încă runțit în ce culoare să se vâpsească negru, brunet). U. carton 4 coroane.
- „IANER” apă care face părul blond. Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 coroană.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476. Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele lui RUDOLF IANER” ieșite din farmacia sa ca valoare se pot căpăta la

Farmacia „MARIA AJUTĂTOARE” a lui Rudolf Ianer; Temesvár-Gyárvaros Fő-ut 72.

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

Măestru de Impletituri de sârmă și de site.

Execută îngrădiri de poleni, parcuri și cruci mormântale, impletituri pentru site pentru nisip și pietriș, apărătoare de schintel pentru hornuri de locomobile cu aburi, etc.

Magazin de site, sârme fine, contrapulte, pentru economie și pentru casă, — cu prețuri foarte ieftine.

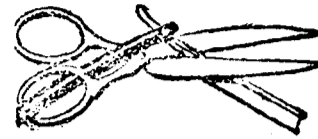
(Fi 2104)

HIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

Vi 1277

6 buc. brici și trimise spre ascuțire retrimiteră acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefui de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

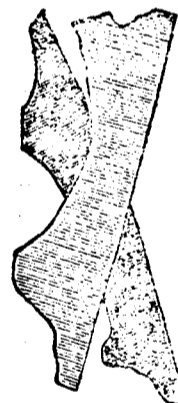
O cloage de turn

pe tru palato, case comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjează mai favorabil

MÜLLER JÁNOS, succesorul lui **MAYER KAROLY**

dela prima aranjare eu vapor a fabricii de orologioare din

Budapest, VII., Tököly-ut 52. szám. (Casa proprie). Cataloage și specificări de prețuri trimis gratis și franco. (Mu 2129)

Pielării (Go 2127)

talpe achizite p. ghetete instrumente pentru pantofari și cismari se pot procura mai bine la:

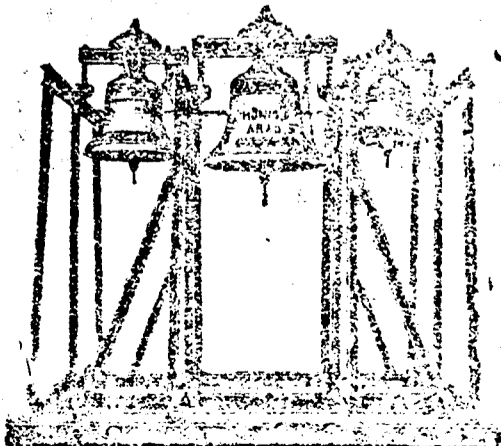
Gyöngy Sándor

magazin de pielărie BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemenea acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătorese precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer Staluri

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI ARAD, STR. ZRINYI NRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie, ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat olie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru băneli și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunșuri funebreale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

LA „LIBRĂRIA CONCORDIA“**ARAD, STRADA DE AK FERENC NUMĂRUL 20****SE AFLĂ DE VÂNZARE CĂRȚI DE****RUGĂCIUNI, BISERICESTI, LITERARE, POPULARE ETC.**

<i>Dor și jale</i> , Cântece din războiu (1914—1915). Cu o prefață de Dr. I. Urban Iarnik	1—	<i>I. L. Caragiale</i> , »Momente, schițe, amintiri«. Opere complete	2—	<i>Cântece religioase</i> , populare și un bun sfat	—50
<i>Cântece din războiu</i> , I Vitejești. Adunate de Dr. D. Cioloca	—40	<i>Ioan Adam</i> , »Năzuinți«	1.50	<i>Mintea și norocul</i> , precum și alte 12 povești populare	—40
<i>A. Vlahuță</i> , »Dreptate«. Nuvele	2—	<i>N. Petra Petrescu</i> , »Ilie Marin«. Istorieară pentru tinerime	1.50	<i>Florea Codreanu</i> , Poveste precum și anecdote, poezii populare și povești	—24
<i>Munții noștri</i> , »Țara Țopilor«. Despre trecutul munților apuseni ai Transilvaniei. Date adunate din autori, manuscrise și tradiții de Rubin Patifia sen.	1.60	<i>Păscălie sau carte de zodii</i> , așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și înăvuită cu privire la mai multe cerințe. Legată, cu peste 360 pagini	2—	<i>Poezii și cântece populare</i> , din Bănat	—50
<i>Augusta Rubenescu</i> , »Pentru copiii cei buni«. Povești. Legată frumos	1—	<i>A. de Herz</i> , »Bunicul«. Comedie în 3 acte	2—	<i>164 strigături și uituri</i> , culese din ținutul Zarandului	—24
<i>C. Collodi</i> , »Pățaniile lui Țândărică« (Poveștea unei păpușe de lemn) cu 56 ilustrațiuni	1.50	<i>Em. Gârleanu</i> , »Cea d'ntâi durere«. Nuvele și schițe. Ediția a II-a întregită	1.80	<i>Cea mai nouă carte de visuri</i>	—40
<i>Al. Ciura</i> , »In războiu«	1—	<i>Delavrancea</i> , »Luceafărul«. Dramă în 5 acte	2.50	<i>Istoria lui Arghir și Elena</i>	—30
<i>Henrik Sienkiewicz</i> , »Prinsoarea«. (Judecata lui Jupiter)	—20	<i>Delavrancea</i> , »Liniște. Trubadurul. Stăpâna odată«	2.50	<i>Dr. I. Iarnik Urban și A. Bârseanu</i> . Doine și strigături din Ardeal. Cu peste 400 pagini	1.30
<i>Ioan Agârbiceanu</i> , »Arhanghelii«. Roman din viața românilor ardeleni	3—	<i>Delavrancea</i> , »Irinel«. Comedie în 3 acte	2.50	<i>Păscălie populară</i>	—12
<i>Ioan Agârbiceanu</i> , »Schițe și povestiri«	2—	<i>P. Locusteanu</i> , »Suntem nebuni«. Schițe umoristice	1.50	<i>Culegere din cele mai frumoase povești de Ioan Bota</i>	—60
<i>Ion Dragoslav</i> , »Volintirii«	1.80	<i>Victor Eftimiu</i> , »Achim«. Tragi-comedie în 3 acte	1.25	<i>Coriolan Brediceanu</i> , »Peatra credinței«. Istorieară din viața poporului	—50
<i>Delavrancea</i> , »Viforul«. Dramă în 4 acte	2.50	<i>Ioan Al. de Lemenyi</i> , »Poezii«	1.50	<i>Coriolan Brediceanu</i> , »Fira«. Nuvelă din popor	—24
<i>D. D. Pătrășcanu</i> , »Timotheiu Mucenicul«	2—	<i>Dr. Ioan Lupaș</i> , »Viața unei mame credincioase«	—30	<i>Roata norocului</i> , sau aflarea dorinței noastre	—80
<i>I. Irimescu — Căndești</i> , »Pe drumurile cadrilaterului«. Impresii și note	1.50	<i>Dr. Ioan Lupaș</i> , »Spice din istoria noastră bisericască«	—30	<i>Insula morților</i>	—50
<i>Haralamb G. Lecca</i> , »Dincolo«. Din Dunăre 'n Balcani	1—	<i>Zotti Hođoš</i> , »Masa ieftină«. Gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de bucate simple și bune	1.20	<i>Andrei cel răsfățat</i>	—30
<i>Goethe</i> , »Faust«. Tragedie. Traducere în versuri de Ion Gorun	1—	<i>St. O. Iosif</i> , »Poezii«	2.50	<i>Făt-frumos din lacrimă</i> . Poveste de Eminescu	—20
<i>Björnsterne Björnson</i> , »Mary«. Roman tradus de Horea Petra Petrescu	1—	<i>Conan Doyle</i> , »Duett«. Roman. Tradus de V. Onișor	1.60	<i>Năzdreventile lui Toporăște</i>	—30
<i>G. Rotică</i> , »Poezii«	2—	<i>Pompiliu Eliade</i> , »Cu privire la Maurice Maeterlinck«	1—	<i>Popa care știe carte și Ion Isteful</i> . Povești populare	—24
<i>Ioan Adam</i> , »Pe lângă vatră«. Pilde și glume țărănești	1.50	<i>L. Rebreanu</i> , »Frământări«	1.50	<i>Culegere de diferite cântece</i>	—70
<i>V. Alexandri</i> , »Poezii populare ale românilor«	1.50	<i>Dr. Valeriu Seni</i> , »Critica unei lecții«. Indrumări practice	—60	<i>Biblia cea Mare</i> . Sfânta scriptură a vechiului și noului testament. Legată. Cu peste 1000 pagini	2—
<i>Ion Bârseanu</i> , »Dor pustiu«	1.50	<i>Anecdote populare</i> , de Fabiu Sanjoanu	—32	Tot acesta format mare, cu litere mari, legată	6—
<i>Guy de Maupassant</i> , »Povestiri alese«. Trad. de M. Sadoveanu	2—	<i>Robinson Crusoe</i> , sau aventurile minunate ale unui naufragiat eu 6 chipuri	—70	<i>Simbolul credinței</i> , din cuvintele și înțelesul Sfintei Scripturi de Gh. Joandrea (Aprob. de Ven. Cons. Diecezan)	2.50
<i>Ion Ciocârlan</i> , »Traiul nostru«	1.50	<i>Țiganiada sau Alexandria țigănească</i>	—80	<i>Noul așezământ</i> , (noul testament) Legată	1.20
<i>S. Mehedinți</i> , »Către noua generație«	1.50	<i>Alexandria</i> , »Viața, faptele și întâmplările lui Alexandru-cel-Mare Macedonean«	—60	<i>Noul așezământ și psalmii</i> . Legată	1.40
<i>M. Sadoveanu</i> , »Floare ofilită«. Roman	2—	<i>Din publicațiunile soc. »STEUA« à 20 fil. nrul. Nrul.</i>		<i>Apa tineretelor și alte povești populare</i>	—40
<i>C. Sandu-Aldea</i> , »Ape mari«	2—	2 <i>P. Dulfu</i> , »Foloasele învățaturii«		<i>Cele 4 Evanghelii</i> Legată	—70
<i>Vasilie Pop</i> , »Iubirea e biruitoare«	2—	4 <i>Ioan Hașeganu</i> , »Grădina de legume«.		<i>Mântuirea sufletului</i> . Carte de rugăciuni. Legată	—80
<i>I. Slavici</i> , »Mara« Roman	2—	5 <i>Dr. I. Felix</i> , »Medicul poporului«.		<i>Cartea psalmilor</i> tradusă după textul original	—10
<i>Alexandru T. Stamatiad</i> , »Din trâmbițe de aur«. Poeme	2—	19 <i>George Coșbuc</i> , »Superstițiunile păgubitoare ale poporului nostru«.		<i>Sfânta Evanghelie a Dlui și Mântuitorul nostru Isus Christos</i> scrisă de Sfântul Ioan	—10
<i>N. N. Beldiceanu</i> , »Chilia dragostii«	1.50	20 <i>Viața și faptele</i> lui Antim Ivireanu, metropolitul Ungrovlahiei.		<i>Sfânta Evanghelie a Dlui în Mântuitorul nostru Isus Christos</i> scrisă de Sfântul Mateiu	—10
<i>Ioan Adam</i> , »Vorbe de clacă«	1.25	22 <i>Em. Gârleanu</i> , »Amintiri și schițe«.		<i>Sfânta Evanghelle a Dlui în Mântuitorul nostru Isus Christos</i> scrisă de Sfântul Luca	—10
<i>Cum să trăim?</i> »Sfaturi medicale« de Doctorul F. Grünfeld	—50	24 <i>Din legendele neamului Hohenzollern</i> , prelucrare de St. O. Iosif.		<i>Carte de rugăciuni</i> pentru folosul și mângâerea fiecărui creștin întocmită de Ierodionul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia. Legată Cor. 2.50 În piele	5—
<i>M. Maeterlinck</i> , »Ciclu morții« Trad. de A. T. Stamatiad	1.25	25 <i>Flori și povești</i> de Ioan Dragoslav.		<i>Carte de rugăciuni</i> pentru tinerimea evlavioasă de un prieten al copiilor. Cu mai multe icoane. Legată	—44
<i>N. Iorga</i> , »Oameni cari au fost«. Amintiri și comemorări	3—	26 <i>Din Bucovina de altă dată</i> , de Ioan Grămadă.		<i>Cuvinte folositoare și de suflet</i> mântuitoare. Culese din santele scripturi de Sm. Monahul Isaia. Legată	—60
<i>N. Bălcescu</i> , »Istoria românilor sub Mihai-Vodă Viteazul«	2—	27 <i>Românii de peste Carpați</i> de I. Slavici		<i>Rugăciuni pentru soldați</i> . Legată	—24
<i>I. A. Basarabescu</i> , »Vulturii«. Schițe și nuvele	1.50	29 <i>Poveștea cerului</i> de Victor Anestin		<i>Culegere de cântări bisericesti</i> . Legată	—30
<i>N. Iorga</i> , »Istoria armatei românești Vol I.«	2.50	30 <i>Povestiri</i> de I. Agârbiceanu		<i>Viața prea cuvioasei maicei noastre Mariei Egiptence</i> . Legată	—32
<i>Ludovic Daus</i> , »Străbunii« Roman	2.50	32 <i>Ostașii noștri</i>		<i>Cele cinsprezece suferințe ascunse ale lui Isus Christos</i>	—30
<i>Ioan Ciocârlan</i> , »Inimă de Mamă«. Schițe și nuvele	2—	34 <i>Istoria literaturii române moderne</i> de prof. Dr. N. I. Apostolescu		<i>Din minunile Maicei Domnului</i> . Legată	—40
<i>Björnsterne Björnson</i> , »Synnöve Solbakken«. Trad. de N. Ciotori	1.50	35 <i>Boalele ochilor și îngrijirea lor</i> de prof Dr. G. Stănculeanu.		<i>Mântuirea sufletului</i> de vămile văzduhului. Rugăciuni	—16
<i>D. N. Ciotori</i> , »Calea Robilor« Povești	1.50	30 <i>Snoave</i> de P. Gârbovicesanu și G. I. Chelaru.		<i>Zidirea lumel</i> . Cele 12 Vineri	—16
<i>Octav Minar</i> , »Eminescu în fața justiției«	1—	37 <i>Viața și faptele lui Andrei Șaguna</i> de Dr. I. Lupaș.		<i>Taina celor 12 Vineri mari și rugăciune pentru vremuri grele</i> . Legată	—20
<i>Natalia Negru</i> , »Mărturisiri«. Nuvele	2—	<i>Povești ardelenesti</i> . Culese din gura poporului de Ioan Pop Reteganul 5 vol.	2.50	<i>Povățuitor la împărăția cerurilor</i>	—60
<i>Constantin I. A. Nottara</i> , »De dincolo de moarte«	3—	<i>Povești populare din Bănat</i> Culese din gura poporului de G. Cătană Partea I. și II.	1.10	Pentru porto să se adauge de fiecare carte	
<i>R. Rosetti</i> , »Păcatele Sulgerului«	2—	<i>Calea pocăinței</i>	—40		
<i>Th. D. Speranția</i> , »Alte anecdote populare«	2—	<i>Traista cu povești istorice</i>	—50		
<i>M. Lungianu</i> , »Zile senine«. Icoane dela țară	1.50	<i>Balade populare</i> . Culese din gura poporului bănățean	—60		
<i>O. Goga</i> , »Din umbra zidurilor«. Poezii	2—	<i>Inimioara</i> , adică floarea poeziei naționale din cei mai buni sciitori români	—60		
<i>Nicolae Filimon</i> , »Ciocoi vechi și noi, sau ce naște din pisică șoareci mănâncă«	1.50				
<i>I. L. Caragiale</i> , »Teatru«. Opere complete	2—				

